

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC

Prosinec 1961

Vydává Osvětová beseda v Hranicích — Cena 20 hal.

KULTURNÍ KALENDÁŘ NA PROSINEC 1961.

3. ne. ZK Železáren Petra Bezruče, Olomouc. Hudební satiric. komedie Jánoše Erdedyho: Červené papuce. Dům osvěty — 19,30 hod.
7. čt. Kulturní čtvrtek pracujících v ZK Sigma.
9. so. Slavnostní zasedání MV KSČ a MěstNV s kulturním pořadem. Sokolovna 20 hod.
10. ne. Beskydské divadlo. Pristly: Inspektor se vrací. Sokolovna 20 hod.
11. po. Lidová akademie: Cyklus pro rodiče. Výchova mládeže v zrcadle dějin. Hudební škola — 19,30 hod.
12. út. Brno se baví. Estrádní pořad v ZK HCV.
14. čt. Kulturní čtvrtek pracujících v ZK Sigma.
- Naši zaměstnanci v zahraničí. Moskva ve dnech XXII. sjezdu KSSS. Diapozitivy a krátké filmy. Beseduje L. Šrom.
17. ne. Opereta stát. divadla v Ostravě. J. N. Nestroy - Jiří Fiala: Lumpaci vagabundus. Sokolovna — 20 hod. Předplacení Beskydského divadla.
18. po. Loutková scéna ZK Sigma. Langr: Pivoda, vodník pod vyšehradskou skalou. Odborné učiliště Sigma.
28. čt. Děda Mráz. ZK Sigma v sokolovně.
31. ne. Ukončení roku v ZK Sigma.
- Bez data: III. abonentní koncert MF. Ostravský balet.

- Bližší na plakátech. Ověřte si datum, místo
● a dobu konání akcí, nedošlo-li ke změně.

LIDOVÁ AKADEMIE vědy, techniky a umění.

Čs. společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí, Osvětový dům a Osvětová beseda v Hranicích

uspořádají v roce 1961—62 Lidovou akademii vědy, techniky a umění s těmito cykly přednášek:

- Filosofie dneška.
Duševní hygiena.
Fyzika v technické praxi.
Technické minimum pro domácnost.
Mezinárodní politické vztahy.
Program budoucnosti lidstva (Program KSSS.)
Zemědělský cyklus.
Cyklus pro rodiče.

Lidová akademie je určena všem občanům, kteří mají zájem doplnit si své vzdělání. Přednášky Lidové akademie jsou zajištěny nejlepšími lektory Čs. společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí v Hranicích a Přerově. Přednášky budou uskutečněny v ucelených cyklech pravidelně jednou za týden nebo za čtrnáct dní v odpoledních a večerních hodinách (podle dohody).

Z uvedených cyklů bude uskutečněn každý, přihlásí-li se dostatečný počet posluchačů.

A. K.

PROGRAM HRANICKÝCH KIN.

KINO SVĚT:

- 1.— 4. Konec staré Berjozovky. Širokoúhlý film. SSSR. Mládež ne.
- 5.— 7. Daleká je cesta domů. Maďarsko. Mládež ano.
- 8.—11. Rocco a jeho bratři. Itálie, Mládež ne.
- 12.—14. Bylo jim devatenáct. SSSR. Mládež ano.
- 15.—18. Piknik. Širokoúhlý. USA. Mládež ne.
- 19.—21. První let ke hvězdám. SSSR. Mládež ano.
- 22.—23. Císařův pekař. ČSSR. Mládež ano.
- 25.—28. Tereza. ČSSR. Mládež ne.
- 29.—31. Choditi po trávníku dovoleno. Maďarsko. Mládež od 10 let.

KINO OKO:

- 1.— 4. Tažní ptáci. ČSSR. Mládež ne.
- 5.— 7. Ivanna. SSSR. Mládež od 10 let.
- 8.—11. Červený a černý. Francie. Mládež ne.
- 12.—13. Jeřábi táhnou. SSSR. Mládež ne.
14. Na hlavní trati. SSSR. Mládež ano.
- 15.—18. Útěk v řetězech. USA. Mládež ne.
- 19.—21. Kolona pro Afriku. ČSSR. Mládež od 10 let.
- 22., 23. a 25. Zázračný obraz. SSSR. Mládež od 10 let.
- 26.—28. Panoptikum. Rakousko. Mládež ne.
- 29.—31. Červnové dny. ČSSR. Mládež ano.

PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ:

2. Vrcholné číslo. SSSR.
9. Lyžařská abeceda. ČSSR.
16. Labakán. ČSSR.
23. Svět ticha. Francie.
30. Čuk a Gek. SSSR.

Kino ČAS každou neděli od 9 do 11,30 hod. nepřetržitě.
Čs. stát. lázně Teplice nad Beč. mají provozní přestávku.

FILMY.

Daleká je cesta domů.

Maďarský umělecký film, jehož hrdina je malý chlapec Jóska, prožívající krátké po válce krušné dny. Rodiče zahynuli v troskách domku a chlapec zůstal zcela sám. Teprve když se jej ujme dělník Csűrös, poznává chlapec trochu lidského tepla. Jóska tak přilne ke své nové rodině, že uprchne z přepychového domova obchodníka Telcse, který jej chce adoptovat, a vrátí se k Csűrösovým. — Film je dílem významného maďarského režiséra Félixé Máriássyho, který jej realizoval podle scénáře své ženy Judity. Tvůrci se v něm snažili především zachytit atmosféru prvních poválečných měsíců v Csepelu.

Rocco a jeho bratři.

Italský film vynikajícího režiséra Luchina Viscontiho. Tento film patří k stěžejním dílům současné světové kinematografie. Je hluboce lidský a vypráví o osudech pěti bratří, kteří přicházejí do velkého města hledat obživu. Visconti mistrovsky vykreslil jednotlivé charaktery. Až neskutečně dobrý Rocco nelituje ani největších obětí pro svého bezcharakterního bratra Simona: vzdá se lásky, přijme na sebe téměř neúnosné finanční závazky a na konec se pokouší krýt Simona před policií, třebaže ví, že je vrahem dívky, kterou miloval. Je někdy až těžké pochopit takovou bratrskou lásku. Proto je divákům nejbližší z bratří mladý Ciro, jdoucí cílevědomě za správnou představou poctivého života. V jeho závěrečných slovech vidíme poslání filmu: lidé musí znát a plnit své povinnosti. Kdo se jim zpronevěří, sám se vyloučí z lidské společnosti, jako právě Simon. A poctiví lidé nemohou ztratit víru, že nový svět bude lepší. Film byl vyznamenán Zvláštní cenou na benátském bienále 1960, získal cenu FIPRESCI a na XII. FFP 1961 byl poctěn cenou jako film bojující za sociální pokrok.

Bylo jim devatenáct.

Sovětský celovečerní film. — Mezi vojenskými nováčky plukovní dělostřelecké školy je i Anatolij Běskov. Neobstál při letecké zkoušce a tak zatím tajně cvičí, aby podruhé zkoušku udělal. Má od začátku samé nepříjemnosti. Poručík Serov se domnívá, že Běskov je nenapravitelný lajdák. V Běskovovi našla však zalíbení Serovova sestra Olga, studentka medicíny. Tato skutečnost ještě komplikuje situaci. Když Běskov pokazí své četě souložní pochod, ztratí se při společné návštěvě galerie, a je z vojenské nemocnice odveden hlídkou, poněvadž nemá propustku, chce jej Serov ze školy vyloučit. Velitel Lepko se ho však zastane. Běskov skutečně dokáže, že dovede plnit řádně své povinnosti a obstojí i před letec-

kou zkušební komisí. Nikdo již nepochybuje, že z něho bude dobrý letec.

Kolona pro Afriku.

Dokumentární film. Příběh dvaceti mužů a patnácti automobilů z Československa. Kolona vyjela v únoru roku 1961 z guinejského přístavu Konakry a zamířila do hlavního města republiky Mali Bamaka a odtud pouští až do Timbuktu. Tak pomohla mladé republice otevřít cestu k moři a do světa, cestu, kterou francouzští kolonisté násilně a zákeřně převali, když přerušili železniční spojení z Bamaka do námořní francouzské základny Dakaru, aby podlomili hospodářský život republiky Mali. Československé Tatro 111 a odvážní českoslovenští řidiči dokázali překonat horstvo, bažiny, džungli i poušť a technicky i morálně zvítězili. — Film v autentických záběrech vypráví o životě ve svobodné Guineji a v republice Mali, o tom, jak si svobodný lid obou republik vytváří šťastný zítřek.

POČÁTKY HRANIC.

Vznik Hranic souvisí jako u mnoha našich měst s kolonizací neobdělávané půdy v našich zemích. Ještě ve 12. a 13. století byly rozsáhlé plochy země pokryty hustým lesem, nejen v pohraničí, ale i ve vnitrozemí. Kultivování dosud neobdělávaných ploch probíhalo u nás v podstatě ve dvou etapách: do 12. století byly mýceny lesy a získávána nová půda ve vnitrozemí. Usazovalo se zde domácí obyvatelstvo, proto mluvíme také o vnitřní kolonizaci. Ve 13. století za posledních Přemyslovců postupuje kolonizace i do pohraničních hvozdů. Zde našli nová sídla i cizinci, kteří přicházeli z poměrně hustěji osídlených krajů západní Evropy.

Ve 12. století byl náš kraj pokryt ještě z velké části lesem, jímž probíhala stará cesta od západu podél Bečvy, překročila rozvodí dunajsko-oderské a přibližovala

se k řece Odře. A zde také, původně po rozvodí, pak podél Odry v Vražného a Jeseníku probíhala hranice olomouckého úředního knížectví. Za Odrou začínalo již Opavsko, které ovšem bylo také součástí českého státu. Od Hradce u Opavy vedla pak druhá cesta od severu, k nám se přibližovala někde u Špiček, mířila na Kelč a odtud dále směrem ke Slovensku.

Roku 1169 dovolil olomoucký kníže Bedřich mnichu Jurikovi z Rajhradu, aby kolonizoval místo Hranice. Svěřené území bylo určeno na východě potokem Odrou a na západě potokem Sebenik, to jest Žabník, který teče od Podhoří do Bečvy. Darování bylo provedeno původně ústně a až na žádost Jurikova představeného Jindřicha byla o věnování sepsána listina, o níž se však nedá přesně určit, kdy byla vyhotovena.

Jurik bývá označován za zakladatele Hranic, nemáme však přesných zpráv, jaký měl, při svém kolonizačním úsilí úspěch. Na počátku 13. století došlo ke sporu o Hranicko mezi rajhradským klášteřem u Brna a hradištským u Olomouce. Spor, který projednávala zvláštní komise, byl rozhodnut ve prospěch hradištských premonstrátů, jak o tom svědčí listina z roku 1222. Obec, která zde v první polovině 13. století existovala, byla roku 1276 povýšena na město. Tehdy svěřil hradištský opat Budiš rychtáři Thamonovi a jeho dědicům město Alba Ecclesia s vyměcenými poli a s lesem, který měl být kolonizován.

Rychtář, který tehdy město nejen spravoval, ale měl i nižší soudní pravomoc, dostával obvykle největší část půdy, osvobozené od poplatků, právo na krám nebo krčmu a podíl na pokutách, které tenkrát byly velmi častým trestem při různých proviněních. Také Thamon jako rychtář dostal tři svobodné lány, 4 chlebné a 4 masné krámy, lázeň, mlýn, právo rybolovu a třetí denár z pokut. Současně bylo ve městě ustanoveno 12 přísežných, to jest konšelů, kteří pomáhali rychtáři soudit.

Pro začátek bývali noví osadníci na nějakou dobu, než

se usadili, osvobození od poddanských dávek. Noví obyvatelé Hranic nemuseli z polí již vymýcených platit dva roky, půda získaná dalším vymýcením byla osvobozena na dvacet let. Po uplynutí těchto lhůt měli platit z lánu půl hřivny stříbra.

Města bývala také obdařována četnými výsadami, jimiž se lišila od ostatních obcí. Snad nejdůležitějším právem bylo právo konat trhy. Hranice dostaly také právo milové, jež zakazovala provozovat některá řemesla v okruhu jedné míle, to jest asi do vzdálenosti 7 km od města.

Hranice se staly městem v době značného mocenského a hospodářského rozmachu českého státu za Přemysla II. Když však Přemysl ztratil život v bitvě na Moravském poli, zavládl v zemi zmatek a nastaly boje mezi šlechtickými skupinami, které se snažily uchvátit královský i církevní majetek. Vždyť pravděpodobně v té době založil loupeživý rytíř Friduš z Linavy na skalnatém pahorku při vstupu do Moravské brány hrad Helfštejn. Když se pak mladý, tehdy dvanáctiletý král Václav II. vrátil v květnu 1283 z braniborského zajetí do Prahy, vydal již v následujícím roce hradištskému opatu Budišovi povolení, aby opevnil klášterní města, mezi nimi i Hranice, aby byla bezpečnější. Nedošlo k tomu však hned.

Jak se zdá, rozkládaly se původní Hranice v místech dnešní ulice 28. října, Školního náměstí a ulice 14. října. Roku 1292 bylo město ještě rozšířeno o dalších 50 lánů, jimž odpovídalo asi 50 usedlostí. Tehdy se asi utvořil nový, dosud dobře znatelný půdorys města s obdélníkovým náměstím. A v té době byla asi také svedena přes město cesta z Hradce, která dosud šla mimo na Kelč. A tehdy bylo město také opevněno prstencem hradeb, které jsou dosud dobře patrné. Do města se vcházelo třemi branami, hradby byly ztuženy válcovitými baštami, z nichž dvě za zámek se v současné době opravují. Jsou cenným viditelným dokladem starobylosti našeho města.

L. N.